

Simona ANTONESCU

— *Fiction-Ltd* —

**Chiajna
din Casa Mușatinilor**

roman

POLIROM
2023

Cuprins

Astăzi 9

7040 de la Facerea Lumii – Anul vărsatului negru

Marula intră în Cetatea Sucevei..... 11

Războiul celor două neamuri 13

Cetatea Sucevei..... 27

Se schimbă voievozii la Târgoviște 62

7046 de la Facerea Lumii – Anul foametei

Despre mine de ce nu scrii nimic, Macarie?..... 81

Anghel și Marula 111

Bătălia pentru Moldova..... 125

Cetatea Ciceului..... 166

Țara are domn și acela sunt eu! 194

7049 de la Facerea Lumii – Anul holerei

Lăcustă face praf de gândăcei..... 248

7053 de la Facerea Lumii – Anul zăpezilor

Târgul Iașilor..... 276

Nunta Chiajnei..... 305

Târgul Bucureștilor 336

Războiul celor două neamuri	366
7054 de la Facerea Lumii – Anul lunii sângerii	
Nan	389
Bătălia de la Periș	410
7055 de la Facerea Lumii – Anul șerpilor	
Fuga cu haraciul.....	433
7056 de la Facerea Lumii – Anul lipitorilor de pește	
Bătălia de la Miloște.....	456
7059 de la Facerea Lumii – Anul în care vârcolacii au mâncat luna	
Stolnicul Petre din Lăpușna.....	475
7061 de la Facerea Lumii – Anul manei	
Diaconul Coresi	507
7062 de la Facerea Lumii – Anul omizilor	
Vlah Sarai.....	531
7065 de la Facerea Lumii – Anul cometei	
Mica Ruxandra	563
7067 de la Facerea Lumii – Anul secetei	
Petru Vodă cel Tânăr	582
Tigroaica din Forli.....	612

7068 de la Facerea Lumii – Anul leproșilor

Răzmerița leproșilor..... 650

7069 de la Facerea Lumii – Anul ploilor

Povestea Dobrei. Nunta lui Petru..... 669

7072 de la Facerea Lumii – Anul domniței

(Anul gărgărițelor stricătoare de spice)

Povestea Marinei..... 702

7076 de la Facerea Lumii – Anul capugiului

Mazilirea lui Petru 735

Adevărul și legenda..... 745

— O să stea aici toată vara. Asta se mai poate schimba. Măine a zis mama că-i ducem să vadă Mănăstirea Turnu a Măriei Sale Vlad Țepeș. Vezi cum faci să rămâi singură cu el și mai vorbiți și voi. Mai vorbește și tu. Mânie-te un pic.

— Ce să-i spun?

— De ce nu-mi ții calul, jupân Stamate, nu vezi că vreau să descalec? Așa se poartă un fecior de boier? Dar știi, cu mânie și te uiți drept în ochii lui. Lor nu le place să fie vinovați și va căuta să fie mereu prin preajmă atunci când descaleci, ca să audă de la tine laude, nu dojană. Fă-l să-și dorească o laudă din gura ta și te va urmări până la sfârșitul verii.

— Și el o să spună în mintea lui „așa domniță certăreată mie nu-mi trebuie“. O să mă ajute să descalec și apoi o să fugă mâncând pământul.

— Nimic nu știi, spuse Dobra, bătând scurt aerul cu palma în semn de dispreț. Ai dreptate să plângi.

— Dar tu ai să fii mulțumită cu Ioan Cantacuzino?

— Surioară, surâse Dobra subțire, ca și cum tocmai era pe cale să dezvăluie un secret important, aparținând lumii celor mari, nu vreo taină din cele mărunte de-ale fetelor, nu te supăra, dar eu, dacă aș avea soț un Cantacuzin așa oțărât cum e jupânul Ioan, o să conduc țara asta după mama. Tu cu prințul din povești nu știu ce crezi că o să conduci, că eu nu-l văd ținând piept nici măcar turbaților dinăuntru, darmite celor dinafară. Dacă tu îl vrei, eu ți-l las, că mie nu-mi trebuie.

— Te-a stricat mama, murmură Marina, lămurită.

— Te-a stricat pe tine Elena, că numai ea ți-a băgat în cap parfumuri din astea cu iubiri și jale. Dar ești sora mea și o să fac ce-mi ceri.

Ziua aceea petrecută la vie se isprăvi cu focul ridicat pe trunchiuri înalte de paltini și cu berbecii la proțap pregătiți de ciobanii locului. Noaptea de vară coborâse târziu. Curtenii și oaspeții erau obosiți, fericiți și flămânzi. În sat se isprăviseră treburile de peste zi și oamenii urcaseră unul câte unul

la deal, ca să vadă boierii. Sosiseră și zicălașii, o cobză, o scripcă, un fluier și chiar un chimval pe care-l căraseră doi dintre ei și-l proțăpiseră bine pe picioare, în pământul de la marginea viei. Aduseseră cu ei o fată din sat care cânta din gură. O împinseră în față și starostele zicălașilor porunci cu iscusință un cântec potrivit pentru însemnătatea zilei care se sfârșea.

— Numai cobza, spuse el cu socoteală către oamenii săi.

Pentru că doar cobza putea plânge ca un om. Scripca avea glasul prea vesel, chimvalul era prea complex, pe când plânsul este simplu, iar fluierul ar fi acoperit cu jalea lui vorbele cântecului, mutând atenția de la fată la el.

Cu cobzarul alături, fata dădu drumul unui cântec despre doi flăcăi porniți să vâneze căprioare, dar întorcându-se până la urmă acasă cu două neveste-surori. Feciorii de boieri aruncau sare în foc. Scânteile se ridicau până la vârfurile pădurii din spatele lor, topindu-se apoi la picioarele stelelor, minunând jupânițele. Mirosea a pastramă și a vin. Sătenii se strânseseră într-un cerc larg împrejurul boierilor, bucurându-se de seara aceasta care avea să devină curând cea mai importantă poveste din viețile lor. Când a venit Doamna Chiajna la noi, la vie, cu toți boierii curții.

Brațele rotunde, fără cusur, ale fetei se iveau din mânecile suflecate până aproape de umeri ale cămășii ei, luminând ca două animale mici, înduioșătoare. Cei de față le sorbeau din ochi, își plimbau privirile de-a lungul lor, închipuindu-și mirosul, catifelarea, căldura și mai cu seamă închipuindu-și că și brațele domnițelor care erau pețite în noaptea aceasta vrăjtită trebuiau să fie tot la fel, pe sub mătăsurile cusute cu fir de aur care le acopereau.

Când spunea *căprioare*, fata prelungea atât de mult cuvântul și glasul ei devenea atât de sfâșietor, încât cei de față își imaginau aievea săgețile străpungând inimile celor două domnițe și scoțându-le pentru totdeauna din rândul fermecat al fetelor, așezându-le în rândul atât de dureros al nevestelor, punând capăt visurilor neasemuite și preschimbându-le

din căprioarele la care se închină întreaga fire în soțiile care, după toate cunoștințele lor, mai întâi lăcrimează un an sau doi, apoi se liniștesc.

Marina nu înțelegea ce se întâmplă cu ea. Cunoștea foarte bine cântecul, pentru ce îi sfâșia acum inima? Nu era pentru prima oară când auzea:

*În valea plină de soare
Erau două surioare¹.*

De data aceasta însă, din pricina celor ce se întâmplau pe deasupra capetelor lor în noaptea aceea, poate din pricina apropierii sfârșitului zilelor ei în casa mamei sale și cu siguranță din pricina lui Stamate, cântecul i se părea un bocet. O tristețe ca în ziua morții o înecă. O împăcare plină de înțelepciunea înțelegerii că nu avea unde fugi, nu avea unde să se ascundă, trebuia să-și bea pocalul de pelin născut pe lume odată cu ea, pentru ea.

Atunci când fata ajunsese la versurile: *Cu șorțulețul la brâu/ Spălau rufe la râu*, mulțimea de boieri și sătenii de pe margini izbucniră în râsete, înclinând din capete în semn că da, da, erau convinși că prințesele făcuseră asta. O sută de perechi de ochi se îndreptară către cele două domnițe, închipuindu-și-le spălând rufe în râu și veselindu-se peste măsură de imaginea aceasta. Dobra scoase cu dibăcie sabia din teaca unui boier care stătea alături de ea, sări în picioare și-i sprijini vârful de gâtul unui oaspete. Era dintre ai Cantacuzinilor, iar Mihail Cantacuzino fu cel dintâi care își înghiți râsul și se ridică în picioare furios. Paleologii continuau să surâdă cu încântare.

— Sunt căprioare și căprioare pe lume, jupâne Mihai, surâse Dobra, înfigând sabia în pământ și făcând o mică plecăciune spre el. Cine se încumetă să pornească la vânătoare ar trebui să cunoască fiarele pădurii.

1. *Doi voinici din valea mare*, cântec vechi din Valea Voievozilor, Târgoviște.

Mulțimea râse, unii mândri de domnița lor, alții numai încântați de spectacol și de ceea ce descopereau.

— Căprioarele nu sunt tocmai fiare ale pădurii, domniță, spuse Mihail Cantacuzino, străduindu-se să arate un surâs.

— Pe la noi se mai întâmplă, jupâne, îi răspunse Dobra, apoi îi dăruie o nouă plecăciune, și mai scurtă, și mai strâmbă decât prima, ca să o poată aduce mai târziu ca dovadă mamei sale că glumise, nicidecum nu fusese necuviincioasă, era numai o neînțelegere.

Marina se strecurase printre oameni încă de la cel dintâi hohot de râs al lor și se retrăsese în spatele proțapurilor pe care se roteau berbecii, dincolo de hotarul întunericului, acolo unde cercurile de lumină nu mai ajungeau. Se simțea la adăpost aici, apărată de noaptea caldă. Ridică privirea la cerul spuzit de stele și sunetele petrecerii se stinseră. Pentru o clipă avu sentimentul că se află undeva foarte sus, aproape de ele, departe de zarva boierilor puși pe mascarade și caraghioslăcuri. Oamenii ceruseră să fie luat cântecul de la început. În jurul Marinei era o liniște cuminte, nimeni nu făcea aici haz de ea, nimeni nu cerea nimic de la ea, ci doar era îngăduită cu drag, exact așa cum era.

În spatele ei, fata isprăvea pentru a doua oară cântecul care scosese mai multe scânteie decât sarea aruncată în foc. De-abia o auzea, ca și cum vorbele ar fi venit dintr-un trecut foarte îndepărtat, ca și cum ar fi fost o amintire veche și pe alocuri ștearsă:

*Iar în sat dădură veste
Că și-au luat două neveste.
Și au luat două surioare
Cu ochii de căprioare.*

Fără un cuvânt, ivit de nicăieri, Stamate se așeză în iarbă alături de ea, ridicând la rândul lui privirea spre cerul înstelat. Faptul că priveau amândoi același lucru și erau singurii care făceau asta îi legă într-un soi de complicitate care le încălzi sufletele. Târziu își aruncară o privire scurtă și își surâseră, apoi ridicară din nou ochii la cer.

— Ai străluci oriunde ai merge, domniță Marina, începu el să vorbească așa de încet, încât ai fi zis că grăiește stelelor. În Constantinopol, la Florența sau la Toledo, nu ar mai ieși fetele afară de prin case dacă ai trece tu pe străzi.

Marina simțea că prinde puteri. O forță trecea încet de la el la ea, șerpuid ca aburul prin aerul nopții.

— Dacă nu ai să fii a mea, te voi urma oricum tot restul vieții mele, oriunde te va duce, continuă Stamate, oprindu-se chiar înainte de a rosti „soțul tău“, ca și cum ar fi ajuns pe buza unei prăpăstii.

Nu vorbise cu îndârjire, cum ai fi zis că trebuiau rostite astfel de cuvinte, ci cu tristețe, ca și cum lucrurile se împliniseră deja, ea fusese dată celuilalt, iar el își petrecuse viața urmând-o lipsit de speranță.

— Nu vrei totuși să fii a mea? isprăvi el, apucându-i mâna și strângând-o prea tare, ca o pedeapsă pentru așteptatul ei refuz.

Marina uită pentru ce plânsese toată ziua aceea. Cu câteva vorbe, Stamate îi dăduse ei puterea și stăpânirea asupra dragostei acesteia care abia începea. Toată nesiguranța ei se spulberase. Se simțea acum puternică și mai ales vedea limpede ce era de făcut: aveau să se ridice din iarba aceasta, aveau să intre înapoi în mijlocul boierilor care petreceau în jurul focului și aveau să le spună că se vor căsători, că nimeni nu-i va putea despărți. Nu înțelegea privirile și semnele schimbate toată ziua între mama ei și Mihail Cantacuzino, dar presimțea că se împotriveau unei legături între ei doi, că nu fusese de fapt niciodată o adevărată alegere, ci jocurile fuseseră făcute deja.

— Mă doare mâna, jupân Stamate, și da, mi-ar plăcea să fiu a ta, îi răspunse târziu.

— Pentru că te doare mâna? spuse el, slobozindu-i palma pe care o strânsese până atunci. Uite, ți-am dat drumul. Nu mai ești sub amenințare. Tot mă vrei?

— Tot te vreau, da.

Nu află nimeni ce se petrecuse în seara aceea între ei doi. Hotărâră să mai păstreze o vreme taina cea dulce, care

însă avea să iasă singură la iveală în zilele următoare, ca uleiul deasupra apei. Privirile lui care aveau să o caute mereu printre curteni, ca și cum nu ar fi putut respira dacă nu știa exact unde se află ea. Frumusețea ei izbușind în afară dintr-odată prin lucruri nedeslușite, greu de exprimat, ca și cum o nouă siguranță de sine i-ar fi făcut ochii mai limpezi, pielea obrazilor mai trandafirie și mersul mai mângâietor. Aerul care avea să vibreze atunci când ei se aflau la o distanță prea mică unul față de altul, un freamăt nevăzut care avea să-i facă pe cei prinși la mijloc să-și amintească vechi iubiri pierdute și să se lase copleșiți de amestecuri de regrete și tandrețe care-i făceau pentru o clipă mai buni. Toate acestea aveau să-i dea de gol.

La miezul nopții se acoperiră toate focurile cu pământ ca să fie stinse, se strânsură mesele, jilțurile, pocalele, tipsiile, velințele și pernele, încălecară boierii cei tineri, urcară la trăsuri cei vârstnici și întregul alai se pregăti de întoarcerea în Cetatea Bucureștilor.

— Te încumeți să pornești alaiul noaptea pe drum? întrebă Mihail Cantacuzino pe Chiajna. Sunt două ceasuri până la Curte.

— Domnesc în țara asta singură de cinci ani, îi răspunse ea. Nu am stat cu mâinile în sân toată vremea asta. Am stârpit tâlharii și am făcut-o în văzul tuturor, învățătură de minte. M-am îngrijit ca oamenii să aibă ce munci și ce mâncă, ca să nu mai fie ispitiți să iasă la drumul mare. Au vrut să vină la mine să se plângă de ceva? I-am primit și i-am ascultat. Poate a fost bine ca ei, poate a fost bine ca mine, dar da, mă încumet să pornesc alaiul noaptea la drum. Mie oamenii mei îmi spun în față că sunt rea, nu mă tem că vor lovi pe la spate.

Era trufașă și pe Mihail Cantacuzino îl irita mereu trufia ei. Spunea însă adevărul, așa că îi iertă și de data aceasta. Chiajna îi simți șovăirea și înțelese că nu aceasta era calea.

— Nu ai vrea să poțesteți în trăsura mea, să facem drumul împreună? îl întrebă. Am avea vreme să mai vorbim de ale noastre.